

KONSPEKT WYKŁADU

1. Koniunktywność przesłanek jako czynnik przesądzający o powołaniu biegłego (zasięgnięciu opinii instytucji). Kontrowersyjne znaczenia nazw *wiadomości specjalne* i *istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy*. Insubstytutywność opinii. Fetyszyzacja opinii.
2. Zakres ekspertyzy i jego wyznaczanie przez stawianie pytań biegłemu. Konsultacje u biegłego.
3. Przedmiot ekspertyzy. Rola organu procesowego w kompletowaniu materiału badawczego. Udział biegłego w zbieraniu materiału i granice tego udziału. Badanie materiału nie wskazanego przez organ procesowy jako przyczyna relewancji opinii.
4. Wybór źródła opiniodawczego: biegły indywidualny (biegły *ad hoc*, biegły sądowy, biegły z instytucji), instytucja (naukowa, specjalistyczna). Kontrowersje wokół tzw. *prymatu opinii instytucji* – wyższość faktyczna a wyższość w wartościowaniu rezultatu.
5. Oznaczanie formy (pisemna, ustna), miejsca wykonania i terminu wydania opinii. Konsultacje u biegłego.
6. Pierwsza faza wykonania zadania postawionego w postanowieniu. Stawianie problemu (język prawnika – język dyscypliny opiniodawczej).
7. Wybór metody – kryteria: trafność, niezawodność, kosztowność, popularność. Autonomia biegłego i jej granice.
8. Inne metodologiczne wskazania i założenia dotyczące opiniowania: doskonałość metod (błąd I rodzaju, błąd II rodzaju), omylność biegłych, niestosowalność zasady *in dubio pro reo* w pracy biegłego, odpowiedzialność biegłego (postać, kierunek i granice). Rozróżnienia: opinia błędna a opinia fałszywa (prawda logiczna a prawda moralna).
9. Wnioski biegłego i podstawy ich formułowania: pozytywne (jednoznaczne, prawdopodobne w sensie psychologicznym i nie wykluczające) i negatywne (jednoznaczne, prawdopodobne w sensie psychologicznym i nie wykluczające).
10. Redagowanie opinii przedkładanej organowi procesowemu:
 - Składniki części inicjalnej: przedstawienie biegłego (kontrowersje wokół ujawniania konsultacji), zastosowanych metod i użytej aparatury. Kontrowersje wokół legalności i legalizacji. Prezentacja procesu przekładu problemu z języka prawniczego na język specjalności.

- Relacja o przeprowadzonych badaniach: opis czynności badawczych (przebiegu i kolejności oraz czynionych na bieżąco spostrzeżeń). Konieczność ujawniania faktu korzystania z informacji zawartych w aktach sprawy (i postaci ich wykorzystania). Język relacji z badań.
 - Dyskusja wyników. Przekładanie problemu z języka specjalności na język prawniczy. Wyciąganie wniosków i ich jednoznaczność odnośnie kierunku i stanowczości opiniowania. Indywidualizujące wykładniki leksykalne.
11. Projektowane regulacje ustawowe przeprowadzania dowodu z opinii biegłego (instytucji). Projekty resortowe (z 2002 r., z 2004 r.) i projekt rządowy (z 2007 r.). Konsekwencje organizacyjne i finansowe każdego z projektów.

Wybrana literatura: Doda Z., Gaberle A.: *Dowody w procesie karnym*, Warszawa 1995; *Ekspertyza sądowa* (red.: J. Wójcikiewicz), Warszawa 2007; Grzegorzczak T.: *Dowody w procesie karnym*, Warszawa 1998; Jaegermann K.: *Opiniowanie sądowo-lekarskie*, Warszawa 1991; Kalinowski S.: *Opinia biegłego w postępowaniu karnym*, Warszawa 1972; Kegel Z.: *Ekspertyza ze stanowiska procedury i kryminalistyki*, Wrocław 1976; *Kryminalistyka* (red.: J. Widacki), Warszawa 2008; Morawski Z.: *Domniemanie i dowody prawnicze*, Toruń 1981; Tomaszewski T.: *Dowód z opinii biegłego w procesie karnym*, Kraków 2000; Widła T.: *Ocena dowodu z opinii biegłego*, Katowice 1992; Wójcikiewicz J.: *Dowód naukowy w procesie sądowym*, Kraków 2000; Zieliński M.: *Poznanie sądowe a poznanie naukowe*, Poznań 1979.